

LATVIJAS FINIERIS

AKCIJU SABIEDRĪBA

**BĒRZU
PROGRAMMAI
20**

SATURS

4	IEVADS
6	NODOMU PROTOKOLS
7	BĒRZU PROGRAMMAS IETVAROS PAVEIKTAIS
7	1996. GADS
7	1997. GADS
8	1998. GADS
9	1999. GADS
10	2000. GADS
11	2001. GADS
11	2002. GADS
12	2003. GADS
12	2004. GADS
12	2005. GADS
12	2006. GADS
12	2007. GADS
12	2008. GADS
13	2009. GADS
13	2010. GADS
13	2011. GADS
13	2012. GADS
13	2013. GADS
14	2014. GADS
14	2015. GADS
15	2016. GADS
16	KOPSAVILKUMS PAR PADARĪTO
17	NĀKOTNES IZAICINĀJUMI

LABDIENI!

Laiks ir nepielūdzams. Jau 20 gadi ir pagājuši, kopš meža nozarē darbojas Bērzu programma.

Šī bukleta mērķis ir atgādināt, kāpēc Bērzu programma tika uzsākta? Kādi bija tās mērķi, un kādi tie ir tagad? Kas bija tie cilvēki, kuri noteica Bērzu programmas uzdevumus? Kas to īstenoja? Kas ir sasniegts programmas ietvaros? Un kas vēl darāms?

Ukri, 2016. gada 16. septembris

IEVADS

Bērzu programmas pirmsākumi meklējami pagājušā gadsimta 90. gados, kad pēc Latvijas neatkarības atgūšanas meža nozares cilvēki sāka novērtēt, kādi ir pašmāju bērza resursi.

Bērzu programmas sākums bija vairāku sakritību rezultāts.

Pieejamie Valsts meža dienesta dati par bērza audžu vecumstruktūru rādīja, ka Latvijā ir gana daudz pieaugušu (arī pāraugušu), briedošu un vidēja vecuma bērza audžu, bet salīdzinoši maz ir jaunaudžu. Tās bija iepriekšējo desmitgažu politikas sekas, kad bērzs faktiski tika uzskatīts par “nezāli” Latvijas mežos (līdzīga politika bija daudzās kaimiņvalstīs, arī Skandināvijā). Arī bērza selekcijas jomā bija daudz darāmā. Latvijas kokaudzētavās nebija pieejami kvalitatīvi bērza stādi.

Lielākais bērza koksnes pārstrādātājs AS “Latvijas Finieris” pēc austrumu (padomju) tirgus nomaiņas pret rietumu tirgu faktiski bija spiests pārorientēties uz bērza finierkluču piegādēm no Latvijas. Padomju laikos “Latvijas Finieris” finierklučus saņēma plānveida sistēmas ietvaros, kas nebija sevišķi efektīva. Ilggadējais AS “Latvijas Finieris” prezidents Juris Bīķis atceras, ka tajā laikā gandrīz katru gadu pavasara un rudens šķīdonī vajadzēja apturēt ražošanu, jo nebija koku.

Jaunajos apstākļos nācās meklēt iespējas, kā nopirkt uzņēmumam tik ļoti nepieciešamo

koksni Latvijā. Galvenais darbs tika veikts divos virzienos:

- 1) “iekustināt” koksnes ieguvu un piegādes no valstij piederošajiem mežiem;
- 2) sadarboties ar privātajiem mežu īpašniekiem.

Faktiski tā bija jaunu sadarbības partneru meklēšana. Uzņēmumam bija svarīgi sevi pozicionēt kā uzticamu sadarbības partneri, kurš vēlas darboties ilgtermiņā.

90. gados “Latvijas Finierim” bija svarīgi saprast, kādi ir pieejamie bērza resursi Latvijā? Kādi tie būs pēc 10 un 20 gadiem, un garākā laika periodā?

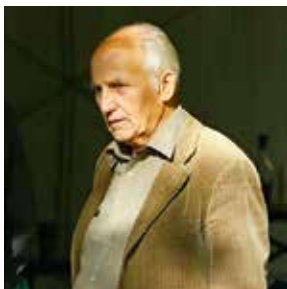
“Latvijas Finieri” uzrunāja vairāki tā laika meža un zemkopības nozares vadošie cilvēki, tostarp Arnis Skulte, Uldis Georgs Gavrilovs, Kazimirs Šļakota, Arvīds Ozols, Jānis Birģelis, Irina Pilvere, Uldis Grava un citi. Uldis Grava ar zināmu humora piedevu ieteica “Latvijas Finierim” sākt draudzēties ar meža nozares cilvēkiem. Līdz tam “Latvijas Finieri” nozarē bieži vien uztvēra kā “rūpnīcu”, kam nav nekāda sakara ne ar mežiem, ne meža nozares cilvēkiem...

“Latvijas Finiera” vadība izlēma spert būtisku soli – tuvināties meža nozarei. Un to sāka “ar stādu un lāpstu, nevis ar cirvi”. Radās pirmās vīzijas par bērza stādu audzēšanu un to stādīšanu mežā.

Tika iesaistītas gandrīz visas tā brīža meža

ULDIS GEORGS
GAVRILOVS

IMANTS
BAUMANIS

EDGARS
ŠMAUKSTELIS

JURIS
BIĶIS

■ **1996. gada 3. decembrī Uldis Georgs Gavrilovs no Valsts meža dienesta, Imants Baumanis no Latvijas valsts mežzinātnes institūta “Silava”, Edgars Šmaukstelis no Meža pētīšanas stacijas “Kalsnava” un Juris Biķis no AS “Latvijas Finieris” parakstīja nodomu protokolu.**

nozares puses: Valsts meža dienests pārstāvēja valsti un uzraudzīja normatīvo aktu ievērošanu mežu apsaimniekošanā, Latvijas valsts mežzinātnes institūts (LVMI) “Silava” pārstāvēja meža zinātņi, Meža pētīšanas stacija (MPS) “Kalsnava” – meža zinātnes praktiķus, AS “Latvijas Finieris” – kokrūpniekus. Jāpiebilst, ka AS “Latvijas valsts meži” vēl nebija nodibināti, savukārt meža īpašniekiem nebija izveidotas stipras organizācijas, kas tos varētu pārstāvēt. Vēlāk Bērzu programmā tika iesaistīti gan AS “Latvijas valsts meži”, gan arī privātie mežu īpašnieki.

Tāds bija Bērzu programmas sākums. Tās galvenie virzieni bija (un ir) šādi:

1) bērzu selekcijas attīstība;

- 2) kvalitatīvu bērzu stādu audzēšanas attīstība;
- 3) atbalsts privātajiem zemes īpašniekiem;
- 4) likumdošanas pilnveidošana;
- 5) zinātne, kas pēta visus iepriekš minētos jautājumus un sniedz atbildes uz tiem.

Bērzu programmu caurvija arī vēl viens papildu mērķis – racionāla zemes apsaimniekošana. Īpaši būtiski tas bija situācijā, kad gandrīz pusmiljonam hektāru bijušās lauksaimniecības zemes nebija pielietojuma.

NODOMU PROTOKOLS

Nodomu protokolā bija šādas apņemšanās:

- 1) Valsts meža dienests apņēms Mežsaimniecības attīstības fonda programmas ietvaros finansēt LVMI “Silava” un MPS “Kalsnava”, kā arī veicināt tādas valsts politikas izveidi, kas stimulētu lauksaimniecībā neizmantoto zemju apmežošanu un augstas produktivitātes un kvalitātes koksnis audzēšanu;
- 2) LVMI “Silava” apņēms izstrādāt metodi un ievākt bērza provenienču (izcelsmes) un brīvapputes ģimeņu (no viena koka ievāktas sēklas, izaudzēti pēcnācēji) sēkļu paraugus, veikt izaudzēto pēcnācēju ģenētisko izpēti, atlasīt ātraudzīgas, augstas kvalitātes populācijas un īpatņus, izveidot bērza sēkļu bāzi ģenētiski uzlabota reprodūktīvā materiāla ieguvei, sniegt informāciju plašākai sabiedrībai;
- 3) MPS “Kalsnava” apņēms izaudzēt ietvarstādus bērza provenienču un ģimeņu pēcnācēju stādījumiem, izstrādāt ietvarstādu audzēšanas tehnoloģiju, izveidot plēves seguma bērza sēkļu plantāciju un nodot iegūtās zināšanas citām kokaudzētavām;
- 4) AS “Latvijas Finieris” apņēms finansēt konteineru iegādi ietvarstādu audzēšanai MPS “Kalsnava”, finansēt LVMI “Silava” lauka izmēģinājumu iekārtošanu,

kopšanu un rezultātu apkopošanu, kā arī atbalstīt zemes īpašniekus bērza stādmateriāla iegādē.

VISI IZVIRZĪTIE MĒRĶI TIKA IZPILDĪTI!

Pēc nodomu protokola parakstīšanas sākās intensīva darbība. Programma pamazām kļuva plašāka, un tajā iesaistījās jauni dalībnieki (piemēram, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultāte un jaunizveidotā AS “Latvijas valsts meži”).

BĒRZU PROGRAMMAS IETVAROS PAVEIKTAIS

1996. GADS

Saskaņā ar valsts pasūtīto pētījumu programmu “Lapu koku sēkļu bāzes izveide” LVMI “Silava”, Austrumu un Rietumu meža selekcijas un sēklkopības centri (AMSSC pie MPS “Kalsnava” un RMSSC Kuldīgas virsmežniecībā) reģionos ievāca bērza sēkļu materiālu provenienču un brīvapputes ģimeņu izmēģinājumu stādījumu ierīkošanai (Guntis Grandāns, Jānis Viksna, Justs Lūkins, Inga Zariņa, Severīns Freimanis, Kārlis Blūms).

MPS “Kalsnava” eksperimentālā kokaudzē-

tava uzsāka bērza kailsakņu stādu audzēšanas tehnoloģijas izstrādi (Jānis Auziņš).

MPS “Kalsnava” eksperimentālā kokaudzē-tava veica iestrādes darbus ietvarstādu audzēšanai: siltumnīcas rekonstrukcija un substrāta jaukšanas iekārtas izveide.

AS “Latvijas Finieris” finansēja Skotijas uzņēmuma “Alba Trees” ražoto 400 000 “Rootrainer” konteineru iegādi MPS “Kalsnava” kokaudzē-tavai.

GUNTIS
GRANDĀNS

JĀNIS
AUZIŅŠ

JĀNIS
BIRĢELIS

ARVĪDS
OZOLS

1997. GADS

MPS “Kalsnava” eksperimentālā kokaudzē-tava uzsāka 1995. un 1996. gadā ievāktu (apmēram 700) brīvapputes ģimeņu pēcnācēju kontei-

nerstādu izaudzēšanu izmēģinājumu stādījumu ierīkošanai vairākos Latvijas reģionos.

MPS “Kalsnava” eksperimentālā kokaudzē-ta-

va turpināja apgūt bērza kailsakņu stādu audzēšanas tehnoloģiju.

LVMI "SILAVA" sadarbībā ar AMSSC un RMSSC tika izdalīti izvēlētie koki rietumu un ziemeļaustrumu reģionos un ievākti potzari sēkļu plantāciju ierīkošanai šajos reģionos.

MPS "Kalsnava" uzsāka potējumu audzēšanu bērza sēkļu plantācijas ierīkošanai plēves seguma siltumnīcā.

Tika izveidota datu bāze par lauksaimniecībā neizmanto to zemju apmežošanu.

Notika augsnes sagatavošana izmēģinājumu stādījumiem četros Latvijas reģionos, noslēdzot ilgtermiņa līgumus ar zemes īpašniekiem.

Pēc Andrupenes pagasta priekšsēdētāja Jāņa Briļa iniciatīvas AS "Latvijas Finieris" kopīgi ar Andrupenes pagastu izveidoja kokaudzētavu SIA "Andrupenes kokaudzētava" (1999. gadā AS "Latvijas Finieris" savas kapitāla daļas atdāvināja Andrupenes pagastam). Kokaudzētavā tika izmantotas MPS "Kalsnava" apbētās tehnoloģijas.

1998. GADS

Ieviestas provenienču un brīvapputes ģimeņu izmēģinājumu pārbaudes MPS "Kalsnava" eksperimentālajā kokaudzētavā izaudzētajiem bērza ģimeņu ietvarstādiem un kailsakņu stādiem.

Apkopoti pirmā gada apmežošanas rezultāti. AS "Latvijas Finieris" pēc MPS "Kalsnava"

izstrādātā projekta izveido kokaudzētavu "Zābaki", par kuras vadītāju kļuva Jānis Aļļis, vēlāk Dzintra Aļle. Sadarbībā ar zinātniekiem tiek rīkoti semināri citu kokaudzētavu vadītājiem un darbiniekiem, lai nodotu zināšanas par izmantotajām tehnoloģijām.

JĀNIS
AĻĻIS

ULDIS
GRAVA

ARMANDS
APFELBAUMS

ŽANIS
BACĀNS

1999. GADS

LVMI “Silava” uzsāk ilgtermiņa pētījumu programmu par bērza plantāciju ierīkošanu un kopšanu bijušajās lauksaimniecības zemēs (Arnīs Gailis, Kaspars Liepiņš).

LLU Meža fakultātes Kokapstrādes katedrā sāk pētījumu par bērza koksnes fizikāli mehāniskajām īpašībām atkarībā no koku augšanas apstākļiem un ražošanas tehnoloģijas (profesors Henns Tuhērms).

LLU Meža fakultātes Mežkopības katedrā sāk pētījumus par kopšanas ietekmi uz bērza kvalitāti dabīgi veidojušās audzēs (profesors Andrejs Dreimanis).

Koksnes ķīmijas institūta vajadzībām iegādāta koksnes materiālu un saplākšņa formaldehīda emisijas testēšanas gāzanalītiskā iekārta (finansē AS “Latvijas Finieris”).

Kokaudzētavā “Zābaki” izaudzēti pirmie 500 tūkstoši bērza ietvarstādu.

■ Bērza ietvarstādi kokaudzētavā “Zābaki”

ARNIS
GAILIS

KASPARS
LIEPIŅŠ

HENNS
TUHERMS

ANDREJS
DREIMANIS

AS “Latvijas Finieris” uzsāk iepirkt neizmantotās lauksaimniecības un meža zemes bērza plantācijām. Tiek izveidoti paraugstādījumi piecās vietās: Aizputes, Gaigalavas, Kārķu/Jērcēnu, Ukru un Zantes pagastā.

2000. GADS

LLU Meža fakultātes, LVMI “Silava” un Koksnes ķīmijas institūta pētījumi, daļa no tiem uzsākti jau 1999. gadā, tiek administrēti viena jumta līguma ietvaros profesora Henna Tuherma vadībā. Kopumā pētnieki darbojas šādos virzienos:

- 1) augstvērtīgu bērza stumbru diagnostika, ģenētisko, ekoloģisko faktoru un mežsaimniecisko pasākumu ietekmes noteikšana (atbildīgais profesors Pēteris Zālītis);
- 2) pētījums par kopšanas ietekmi uz bērzu

■ AS “Latvijas Finieris” bērza paraugstādījumu atrašanās vietas

kvalitāti dabīgi veidojušās audzēs (atbildīgais asociētais profesors Andrejs Dreimanis, iesaistītie zinātnieki: Kārlis Banis, Anita Ozoliņa, Jurgis Jansons);

- 3) bērza stumbra koksnes dimensionālais un kvalitatīvais vērtējums no prečzinības viedokļa (atbildīgais profesors Leonards Līpiņš, līdzdarbojas inženierzinātņu doktors Ziedonis Sarmulis);
- 4) bērza koksnes fizikāli mehānisko īpašību

PĒTERIS
ZĀLĪTIS

JURGIS
JANSONS

LEONARDS
LĪPIŅŠ

BRUNO
ANDERSONS

pētījumi (atbildīgais asociētais profesors Valentīns Pušinskis, līdzdarbojas Laimonis Kūliņš);

- 5) bērza saplākšņu fizikāli mehānisko īpašību pētījumi (atbildīgais asociētais profesors Valentīns Pušinskis);
- 6) Latvijas un Somijas bērzu koksnes struktūras, morfoloģisko, optisko un fizikālo īpašību salīdzinošie pētījumi (atbildīgie profesors Jurijs Hrols, inženierzinātņu doktors Jānis Dolacis).

Pētījumos iesaistīti arī citi darbinieki: ķīmijas zinātņu doktore Ļubova Belkova, mežzinātņu doktors Edvīns Špalte, Andrejs Gaross, Ulvis Miončinskis, Gints Priedkalns u.c.

LVMI “Silava” uzsāk pētījumu “Kvalitatīvas bērza koksnes izaudzēšana finiera ražošanas vajadzībām intensīvas saimniekošanas apstākļos”.

AS “Latvijas Finieris” izdod bukletu “Stādīsim bērzus!”.

2001. GADS

LVMI “Silava” turpina 1999. gadā iesāktos pētījumus divos virzienos:

- 1) bērza plantāciju ierīkošana un kopšana bijušajās lauksaimniecības zemēs (Arnis Gailis, mežzinātņu doktors Kaspars Liepiņš);
- 2) stādu audzēšanas tehnoloģijas optimizēšana kokaudzētavā (kokaudzētavā “Zābaki”) (Arnis Gailis, mežzinātņu doktors Kaspars Liepiņš);

LLU Meža fakultāte turpina pētījumus par bērza koksnes fizikāli mehāniskajām īpašībām un kopšanu dabiskās audzēs.

AS “Latvijas valsts meži” Kalsnavas sēklkopības iecirknī (pirms tam apsaimniekoja MPS “Kalsnava”) ierīkotas divas bērza sēklu plantāci-

jas plēves seguma siltumnīcā ar kopējo platību 1600 m². Plantācija “Kalsnava 1” Austrumu provenienču apgabalam un plantācija “Kalsnava 2” Rietumu provenienču apgabalam.

2002. GADS

LVMI “Silava” un LLU Meža fakultāte turpina iesāktos pētījumus. LLU Meža fakultātes veiktajā pētījumā iesaistīti jauni darbinieki: ķīmijas zinātņu doktors Bruno Andersons, profesors Rūdolfs Ozoliņš, profesors Andris Drēska, profesors Uldis Spulle, ķīmijas zinātņu doktore Nīna Kurnosova, ķīmijas zinātņu doktore Ingeborga Andersone, Zaiga Čakste, Toms Zālītis, mežzinātņu doktore Zane Lībiete, Sarmīte Berņikova-Bondare.

2003. GADS

LVMI “Silava” turpina pētījumu “Bērza plantāciju ierīkošana un stādu audzēšanas tehnoloģijas optimizēšana kokaudzētavā”.

AS “Latvijas Finieris” izdod bukletu “Bērza audžu kopšana”.

2004. GADS

Jaunkalsnavas sēklu plantācijā zem plēves seguma iegūtas pirmās bērza sēklas.

2005. GADS

LVMI “Silava” veic Meža attīstības fonda finansētu pētījumu “Augsnes īpašību ietekme uz bērza plantāciju mežu produktivitāti”.

AS “Latvijas valsts meži” bērza sēklu plantācijā zem plēves seguma iegūti 108 kontrolētie bērza krustojumi sēklu iegūšanai.

AS „Latvijas valsts meži” sāk mērķtiecīgi finansēt bērza selekcijas pētījumus.

2006. GADS

LVMI “Silava” pētījums “Lauksaimniecības zemju apmežošana ar bērzu – sagaidāmā koksnēs kvalitāte un ekonomiskā efektivitāte” (mež-

zinātņu doktors Kaspars Liepiņš).

AS “Latvijas Finieris” izdod bukleta “Stādīsim bērzus” otro papildināto izdevumu.

AS “Latvijas valsts meži” bērza sēklu plantācijā zem plēves seguma iegūti 192 kontrolētie bērza krustojumi sēklu iegūšanai.

LVMI “Silava” veic provenienču izmēģinājuma stādījumu pirmreizējo uzmērīšanu, lai atlasītu labākos pēcnācējus.

2007. GADS

LVMI “Silava” uzsāk eksperimentālo objektu ierīkošanu AS “Latvijas Finieris” platībās Rēzeknes un Auces novados, lai pētītu augošu koku atzarošanas ietekmi uz finierkluču kvalitāti.

AS “Latvijas valsts meži” bērza sēklu plantācijā zem plēves seguma iegūti 95 kontrolētie bērza krustojumi un 104 brīvapputes sēklu paraugi.

Ierīkoti brīvapputes un kontrolēto krustojumu pēcnācēju pārbaužu stādījumi ģeogrāfiski atšķirīgās vietās 18,9 ha (29,7 tūkstoši koku).

2008. GADS

LVMI “Silava” uzsāk Meža attīstības fonda finansētu pētījumu “Eksperimentālo objektu izveide kārpainā bērza un hibrīdapses reproduktīvā materiāla ietekmes izvērtēšanai uz stādiju-

mu augšanas rādītājiem lauksaimniecības augsnēs”. Pētījuma ietvaros ierīkoti eksperimentālie objekti Latvijā un Lietuvā, kuros pārbaudīta tehnoloģiski un ģenētiski atšķirīga bērza un hibrīdapses stādmateriāla augšana.

AS “Latvijas valsts meži” vienlaicīgi ar citām mežsaimnieciski nozīmīgajām koku sugām sagatavo bērza selekcijas programmu 30 gadiem. Uz tās pamata turpmāk balstīti zinātniskās izpētes uzdevumi, kā arī AS „Latvijas valsts meži” bērza selekcijas finansējuma programma.

2009. GADS

Turpinās AS “Latvijas Finieris” īpašumos bērza plantācijās ierīkoto ilgtermiņa eksperimentālo objektu uzturēšana un pārmērīšana. LVMI “Silava” sagatavo bukletu par augošu koku atzaurošanu bērza plantācijās.

2010. GADS

LVMI “Silava” tiek uzsākts ERAF finansēts projekts “Bērza koksnes plantāciju ierīkošanas un apsaimniekošanas tehnoloģiju izstrāde”.

Ierīkoti brīvapputes un kontrolēto krustojumu pēcnācēju pārbažu stādījumi ģeogrāfiski atšķirīgās vietās 20,6 ha (41,5 tūkstoši koku).

2011. GADS

LVMI “Silava” ERAF projekta ietvaros ierīko ilgtermiņa parauglaukumu sēriju, lai skaidrotu dažādās intensitātēs veiktu krājas kopšanas ciršu ietekmi uz bērza plantāciju augšanas rādītājiem un plantāciju audzēšanas rentabilitāti.

LVMI “Silava” ar AS “Latvijas valsts meži” finansējumu veic provenienču izmēģinājuma stādījumu atkārtotu uzmērīšanu, lai atlasītu labākos pēcnācējus. Izvērtēti vairāk nekā 53 tūkstoši koku.

2012. GADS

LVMI “Silava” ar AS “Latvijas valsts meži” finansējumu turpina ilglaicīgo parauglaukumu ierīkošanu bērza plantācijās un veic esošo eksperimentālo objektu uzturēšanu un pārmērīšanu. Tiek izstrādāts modelis sortimentu iznākuma modelēšanai, veicot pirmo krājas kopšanu bērza plantācijās.

2013. GADS

LVMI “Silava” izdod bukletu “Bērza plantācijas lauksaimniecības zemēs” (autori: mežzinātņu doktors Kaspars Liepiņš, profesors Pēteris Zālītis, inženierzinātņu doktore Mudrīte Daugaviete). Tiek veikts pētījums par bērza koksnes īpašībām lauksaimniecības augsnēs ierīkotajās plantācijās.

MUDRĪTE
DAUGAVIETE

TĀLIS
GAITNIEKS

KAZIMIRS
ŠĻAKOTA

IRINA
PILVERE

LVMI “Silava” sagatavots klonu komplekts II pakāpes bērza sēklu plantāciju ierīkošanai. (I pakāpes sēklu plantācija beidz ražot). AS “Latvijas valsts meži” Kalsnavas sēklkopības iecirknī uzsākta potējumu audzēšana. Sagaidāms, ka 2018. gadā varētu būt pieejamas sēklas.

Uzsākti izmēģinājumi bērza veģetatīvai pavairošanai *in vitro* ar audu kultūras metodi, vienlaikus attīstot pavairošanas metodiku.

2014. GADS

LVMI “Silava” uzsāk pētījumu “Atzaroto koku koksnes kvalitātes izvērtējums eksperimentālajā platībā Rēzeknes novadā”. LVMI “Silava” uzsāk AS “Latvijas valsts meži” un AS “Latvijas Finieris” finansētu projektu “Bērza jaunaudzū un stādmateriāla audzēšanas problemātika”.

LLU Meža fakultāte veic apkopujošu pētījumu par bērzu audzēšanu Somijā (mežzinātņu

doktors Linards Sisenis).

2015. GADS

LVMI “Silava” pabeidz pētījumu “Atzaroto koku koksnes kvalitātes izvērtējums eksperimentālajā platībā Rēzeknes novadā”.

Ar AS “Latvijas Finieris” finansējumu sāk Somijas vadošo bērza pētnieku sarakstītās grāmatas par bērzu *Koivun kasvatus ja kaytto* tulkošanu.

LLU Meža fakultāte veic apkopujošu pētījumu par bērzu audzēšanu Zviedrijā (mežzinātņu doktors Linards Sisenis).

AS “Latvijas valsts meži” aktualizē selekcijas pētījumu programmu priedei, eglei un bērzam turpmākajiem 30 gadiem.

AS „Latvijas valsts meži” noslēdz izpētes līgumu ar LVMI “Silava” par meža selekcijas pētījumu veikšanu priedei, eglei un bērzam līdz 2020. gadam.

2016. GADS

2016. gada 16. septembrī pasākums “Bērzu programmai 20” Uku pagasta Lapsās.

Tāpat kā iepriekšējos gados Bērza programmu palīdz atspoguļot Daina Bruņiniece, Anita Jaunbelzere, Mudīte Paegle, Māris Ķirsons, Ēriks Hānbergs, Aivars Berķis un citi.

DAINA
BRUŅINIECE

ANITA
JAUNBELZERE

MĀRIS
ĶIRSONS

ĒRIKS
HĀNBERGS

AIVARS
BERĶIS

KOPSAVILKUMS PAR PADARĪTO

20 gados kopš uzsākta Bērzu programma Latvijā ir izveidota stabila bāze, lai bērza audzēšana būtu ekonomiski pamatota un viegli īstenojama jebkuram interesentam:

- 1) selekcija ir sasniegusi līmeni, kas dod iespēju bērzu krājas un kvalitātes pieaugumam par 20–30 % salīdzinājumā ar dabiskas izcelsmes kokiem;
- 2) Latvijā darbojas kokaudzētavas, kas spēj pilnīgi nodrošināt pieprasījumu ar augstas kvalitātes ietvarstādiem vai stādiem ar uzlabotu sakņu sistēmu;
- 3) zemes īpašniekiem ir pieejama informācija par to, kā pareizi audzēt bērzus gan mežā, gan lauksaimniecības zemēs;
- 4) periodiski pieejami ES atbalsta maksājumi meža ieaudzēšanai un kopšanai (arī bērzu), saņemams AS “Latvijas Finieris” atbalsts bērzu audzēšanai;
- 5) likumdošana atbalsta meža plantāciju ierīkošanu neizmantotās lauksaimniecības zemēs.

Būtiski uzlabota (izlīdzināta) bērza audžu vecumstruktūra. 90. gadu sākumā 2/3 bērza re-sursu bija vidēja vecuma audzēs, bet jau 2010. gadā secināts, ka jaunaudžu skaits vairāk nekā dubultojies (sasniedzot 24 %).

Bērzu programma ir iedevusi jaunu enerģiju tādai tradīcijai kā Meža dienas. Meža stādīšana

Meža dienās “eksportēta” arī uz kaimiņzemēm Lietuvu un Igauniju.

NĀKOTNES IZAICINĀJUMI

Kā virsuzdevums paliek bērza audžu kvalitātes paaugstināšana un zemes racionāla izmantošana. Daudz sasniegts, bet ir arī uzdevumi nākotnei.

Bērza audžu kvalitātes palielināšana:

- 1) Viens no lielākajiem izaicinājumiem – nodrošināt, lai selekcionētais materiāls nonāktu mežā. Šobrīd meža zemēs, pēc iepriekšējās bērzu audzes nociršanas, nākamā audze galvenokārt tiek atjaunota dabiski. Tas ir vienkāršākais un arī lētākais atjaunošanas veids. Tomēr šajā gadījumā nevar cerēt, ka audze būs tikpat ražīga un kvalitatīva kā tā, kas izaudzēta no selekcionēta materiāla. Jāturpina arī darbs pie kopšanas tehnoloģiju pilnveidošanas, arī mašīnizētas kopšanas.
- 2) Selekcijā jāveicina potēto klonu ziedēšana (lai paaugstinātu sēkļu ražību), jāturpina kontrolētā krustošana, jāpilnveido veģetatīvās pavairošanas metodika un jāturpina rutīnas darbs.

- 3) Kokaudzētavās jāturpina darbs pie bērza stādmateriāla kvalitātes uzlabošanas. Augstas kvalitātes stādiem ir izšķiroša nozīme stādījumos mežā, kur stādītajiem bērziem jākonkurē ne vien ar lakstaugiem, bet arī jādemonstrē pārākums pār dabiskas izcelsmes bērza sējeņiem.
- 4) Jāturpina darbs pie ierīkoto plantāciju turpmākās apsaimniekošanas metodēm un tehnoloģijām maksimālas produktivitātes un koksnes kvalitātes nodrošināšanai. Aktuālākie jautājumi ir krājas kopšanu intensitāte un grafiks, koku augšanas gaita un stumbru kvalitāte dažādā biezumā ierīkotajos stādījumos.
- 5) Iepriekšējos gados ierīkoto ilgtermiņa pētniecības objektu uzturēšanai un jaunu eksperimentu platību ierīkošanai ir nozīmīga loma, lai tiktu nodrošināts secīgs darbs bērza audzēšanas tehnoloģiju attīstībā.

Zemju racionāla apsaimniekošana:

- 1) Latvijā joprojām ir ievērojams neizmantotu un ar krūmiem daļēji aizaugušu zemju īpatsvars (0,3–0,4 milj. ha). Daļu no šīm zemēm jāapmežo, arī ar bērzu.
- 2) Jāveicina dabiski izveidojušos bērza audžu kopšana. Iespējams jāpārskata normatīvie akti, kas reglamentē kopšanas intensitāti, lai nodrošinātu vēl intensīvāku augšanu.

■ Zemju izmantošanas bilance

	Ražojošas lauksaimniecības zemes	Neizmantotās zemes	Ražojošas meža zemes	Meži dabas aizsardzībai
Starpkaru periods	3,9 milj. ha		1,6 milj. ha	
Mūsdienas	2 milj. ha	0,3 milj. ha	2,6 milj. ha	0,6 milj. ha
Nākotne		← ? ? →		^ ? ? =

PATEICĪBA

*AS “Latvijas Finieris” pateicas visiem
Bērzu programmā iesaistītajiem cilvēkiem
par paveikto darbu un par iespēju
uzņēmumam līdzdarboties programmā!*

FINIERIS.LV